

Raport z ewaluacji wewnętrznej Turnusów Uśmiechu w latach 2017-2019

MAGDALENA KOCEJKO

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	2
2.	Podstawowe informacje o placówkach, które wzięły udział w Turnusach Uśmiechu	3
3.	Podstawowe informacje o Uczestnikach	6
4.	Wyniki ewaluacji wewnętrznej	7
1.1.	Metodologia prowadzonych badań ewaluacyjnych	7
1.2.	Wyniki ewaluacji- uczestnicy	7
1.3.	Wyniki ewaluacji- kadra	10
	Ocena zajęć/atrakcji oferowanych w czasie turnusów	13
	Zmiany w kolejnych edycjach	14
	Efekty Turnusów- perspektywa kadry	15
1.4.	Wyniki ewaluacji- rodzice i opiekunowie	17
	Efekty uczestnictwa- perspektywa rodziców/opiekunów	19
5.	Wnioski i rekomendacje dotyczące Turnusów Uśmiechu	20
6.	Spis tabel i wykresów	22

1. WPROWADZENIE

Niniejszy raport przedstawia wyniki analizy danych zebranych w ramach ewaluacji wewnętrznej Turnusów Uśmiechu w latach 2017-2019. Celem opracowania jest przedstawienie wniosków dotyczących sposobu organizacji i prowadzenia Turnusów Uśmiechu, a także wskazanie ewentualnych kierunków zmian. Dodatkowym celem raportu jest wskazanie rekomendacji do zmian w sposobie prowadzenia ewaluacji wewnętrznej (zakres i sposób zbierania danych ewaluacyjnych).

Raport został opracowany na podstawie następujących danych zastanych:

- zestawienie danych o placówkach uczestniczących w Turnusach Uśmiechu
- zestawienie końcowych ankiet ewaluacyjnych dla uczestników
- zestawienie końcowych ankiet ewaluacyjnych dla kadry
- zestawienie końcowych ankiet ewaluacyjnych dla uczestników

Dodatkowo pod kątem użyteczności i trafności narzędzi ewaluacyjnych przeanalizowane zostały:

- Scenariusz wywiadu/ formularz studium przypadku

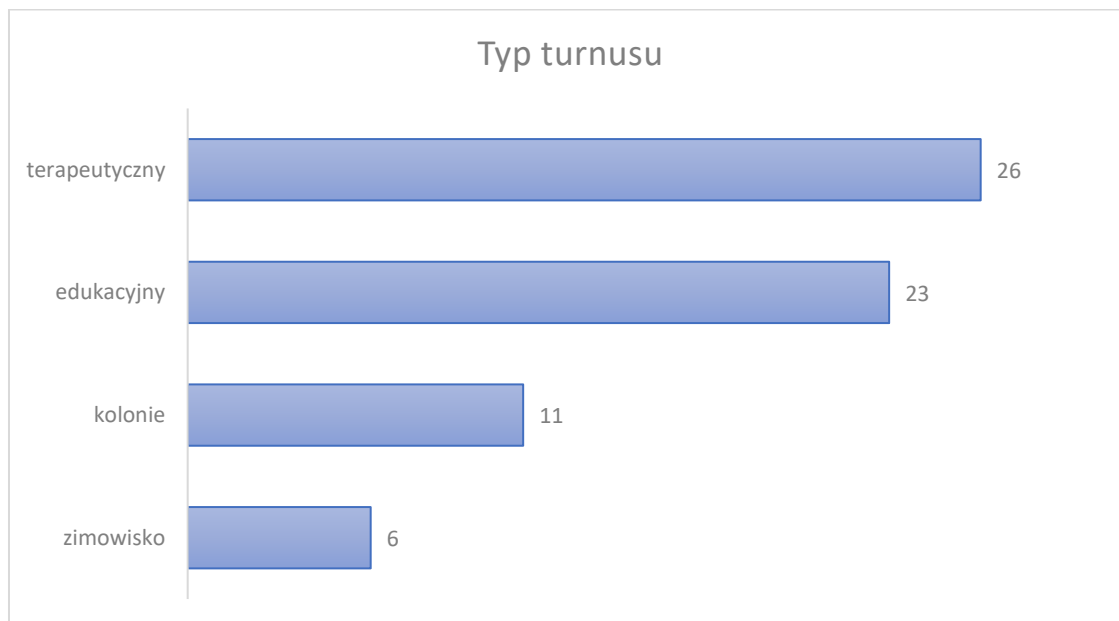
Opracowanie podzielone jest na trzy główne części. W pierwszej analizie poddane zostały dane o placówkach, które wzięły udział w Turnusach. W drugiej przedstawione zostały wyniki analizy ilościowych danych z ewaluacji wewnętrznej w podziale na trzy grupy (uczestnicy, kadra, rodzice/opiekunowie). W trzeciej części przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonej analizy wraz z rekomendacjami dotyczącymi samych turnusów, jak i systemu prowadzenia ewaluacji wewnętrznej.

Raport odnosi się także do wyników ewaluacji zewnętrznej z 2017 roku¹. W opracowaniu wskazane zostało, czy i na ile spełnione zostały określone w tamtym raporcie rekomendacje dotyczące organizacji programu.

¹ Pełen raport z ewaluacji zewnętrznej: <https://www.ingdzieciom.pl/filesserver/item/1500514>

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O PLACÓWKACH, KTÓRE WZIĘŁY UDZIAŁ W TURNUSACH UŚMIECHU

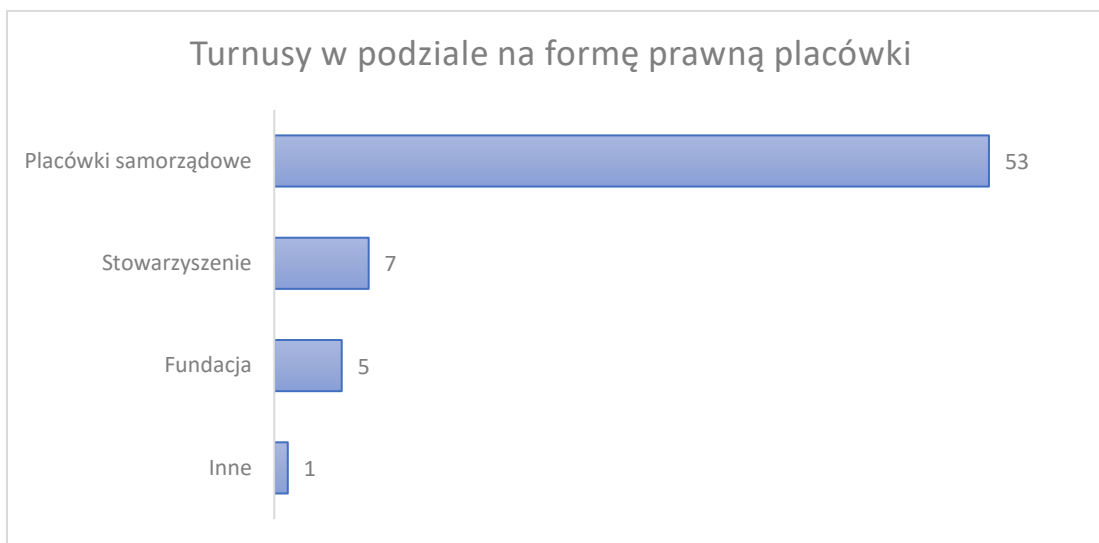
W latach 2017-2019 Fundacja ING Dzieciom zorganizowała 66 turnusów. Najczęściej organizowane były turnusy terapeutyczne (26), edukacyjne (23), w dalszej kolejności kolonie (11) i zimowiska (6). Pokazuje to wykres poniżej:

Wykres 1 Podział turnusów ze względu na typ (n=66)

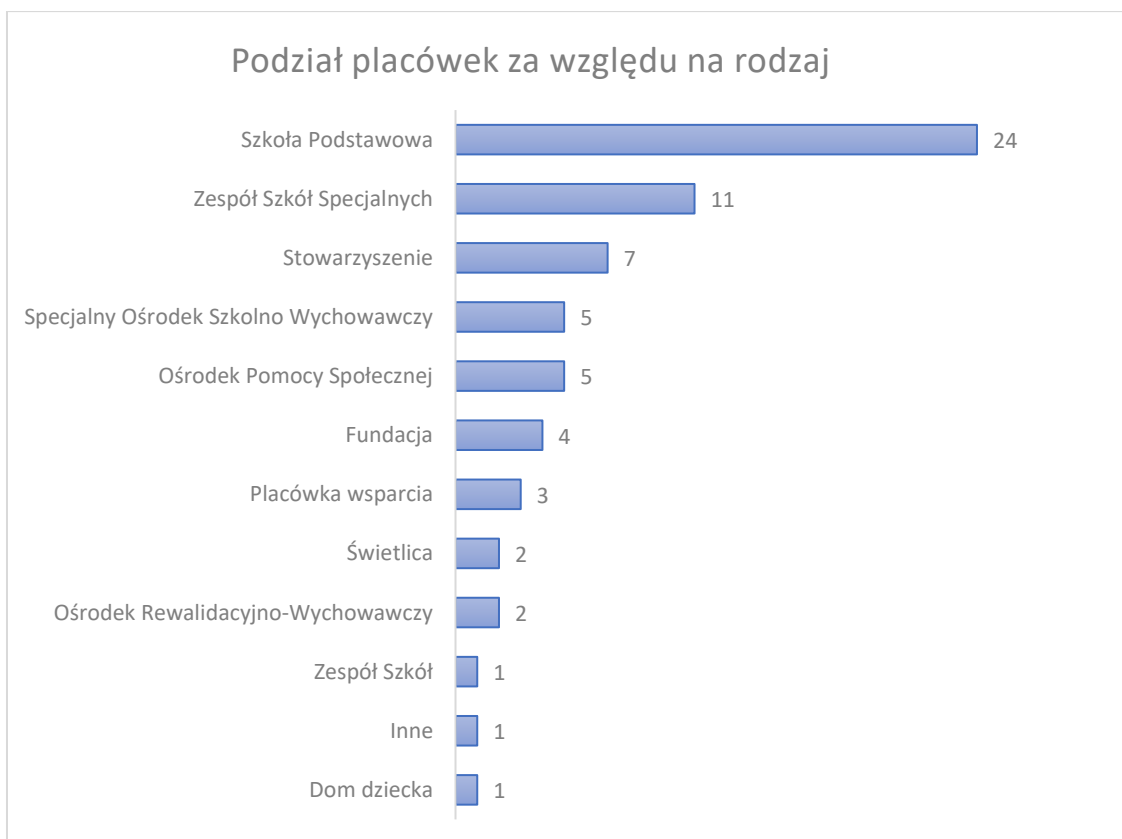
W każdym z analizowanych lat (2017-2019) odbywały się 22 turnusy.

W sumie w turnusach wzięło udział 66 różnych placówek. Najwięcej z nich to placówki samorządowe (53). Ponadto na turnusy przyjeżdżały fundacje i stowarzyszenia (12). W jednym przypadku była to inny podmiot (1). Szczegółowy podział placówek ze względu na formę prawną przedstawia wykres poniżej:

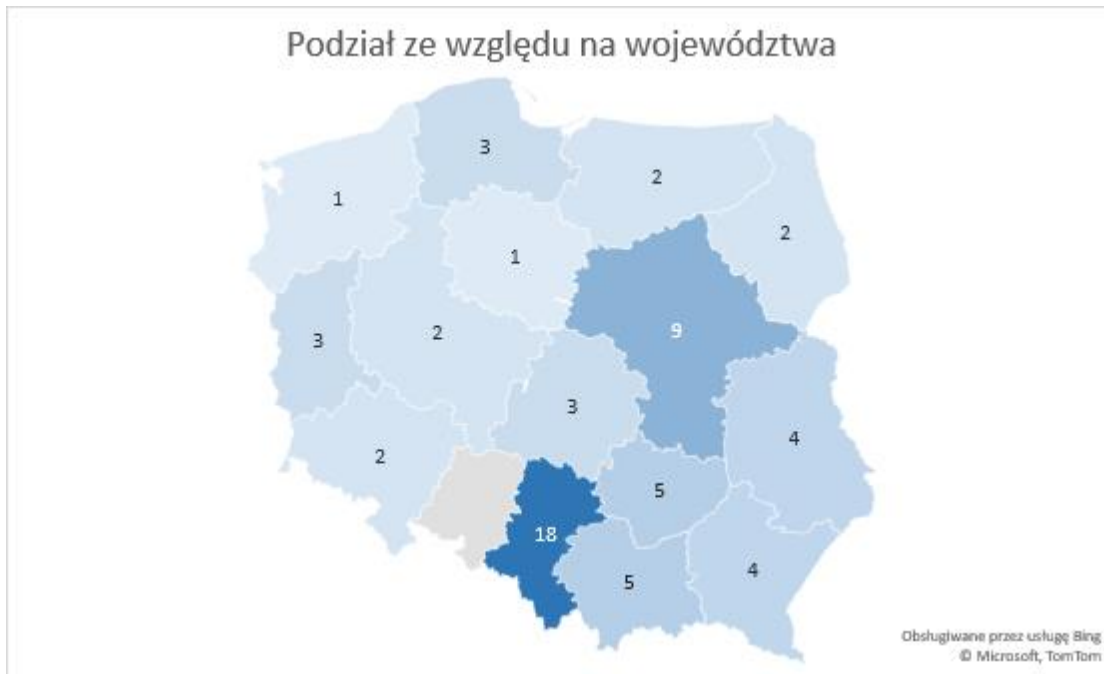
Wykres 2 Turnusy w podziale na formę prawną placówki (n-66)

Najczęściej w turnusach uczestniczyły szkoły podstawowe (24) i Zespoły Szkół Specjalnych (11). Do Wisty przyjeżdżali także uczestnicy z organizacji społecznych- stowarzyszeń (7) i fundacji (4), a także ze Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych (5) i Ośrodków Pomocy Społecznej (5). Szczegółowy podział placówek ze względu na rodzaj przedstawia wykres poniżej:

Wykres 3 Podział placówek ze względu na rodzaj (n-66)

W analizowanym okresie w turnusach wzięły udział placówki z 15 województw i aż 58 miejscowości. Najwięcej placówek było z województw śląskiego (16) i mazowieckiego (9). Do Wisły nie przyjechali uczestnicy z ani jednej placówki z województwa opolskiego. Szczegółowy rozkład placówek na poszczególne województwa pokazuje mapa poniżej:

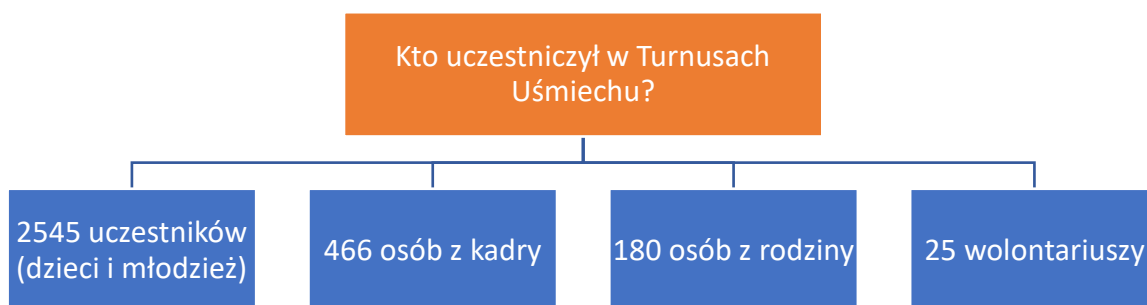
Rysunek 1 Mapa- podział placówek ze względu na województwa (n-66)

Porównując wyniki przeprowadzonej analizy z wynikami podobnej analizy dla lat 2006-2016 warto zauważyć, że na mapie jest mniej „białych plam”- nastąpił spadek województw, z których placówki nie uczestniczą w Turnusach Uśmiechu z 3 do 1. Widoczna jest tendencja większego rozproszenia placówek po różnych częściach kraju. Podobnie jak we wcześniejszej analizie najczęściej reprezentowane jest województwo śląskie, a silną reprezentację mają województwa mazowieckie i te z południowo-wschodniej Polski.

Warto także podkreślić, że w latach 2017-2019 nie było placówek, które w Turnusie Uśmiechu wzięły udział więcej niż jeden raz. Ma to związek z faktem, że od października 2016 roku, zgodnie z rekomendacjami z przeprowadzonej w latach 2016-2017 ewaluacji zewnętrznej placówki uczestniczące w Programie wyłaniane są w drodze konkursu.

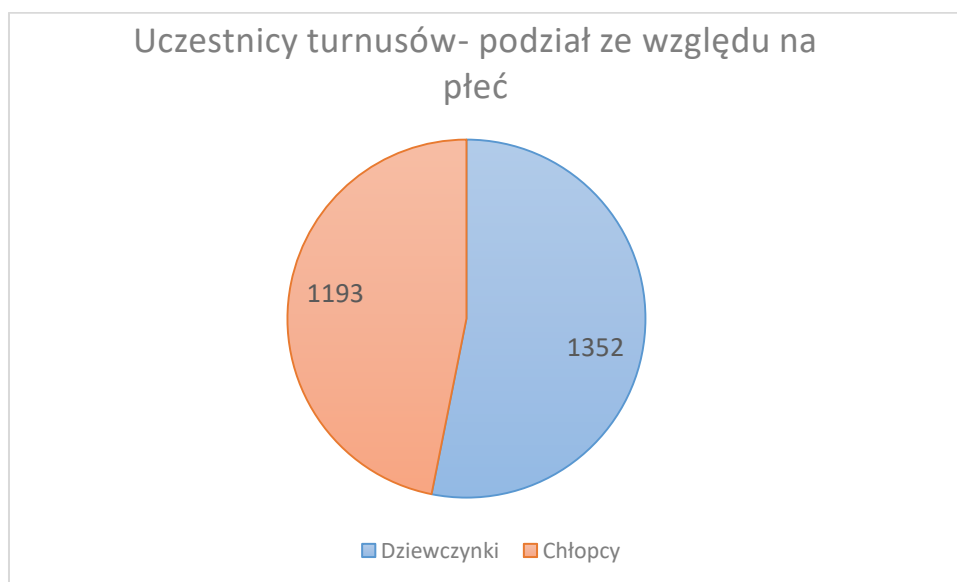
3. PODSTWOWE INFORMACJE O UCZESTNIKACH

W latach 2017-2019 w turnusach wzięło udział **3220²** osób. Najczęściej w turnusie uczestniczyło około **50** osób z jednej placówki. Zdarzały się jednak odstępstwa od tej reguły- najmniejsza liczba uczestników jednego turnusu to 34 osoby (Szkoła Podstawowa w Budziskach), najwięcej zaś 57 (Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego Mąchocice Scholasteria - tak wysoka liczba ma jednak związek z faktem, że część kadry zmieniła się w czasie trwania turnusu).

Rysunek 2 Kto uczestniczył w Turnusach Uśmiechu w latach 2017-2019?

W turnusach częściej uczestniczyły dziewczynki niż chłopcy- stanowiły one 53% wszystkich dzieci uczestniczących w turnusach. Pokazuje to wykres poniżej:

Wykres 4 Uczestnicy turnusów 2017-2019- podział ze względu na płeć

W turnusach uczestniczyły dzieci i młodzież w bardzo różnym wieku- najmłodszy uczestnik miał 5 lat, najstarszy 26.

² Suma zbiorcza: uczestnicy/czki, kadra, rodzice, wolontariusze

4. WYNIKI EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ

1.1. METODOLOGIA PROWADZONYCH BADAŃ EWALUACYJNYCH

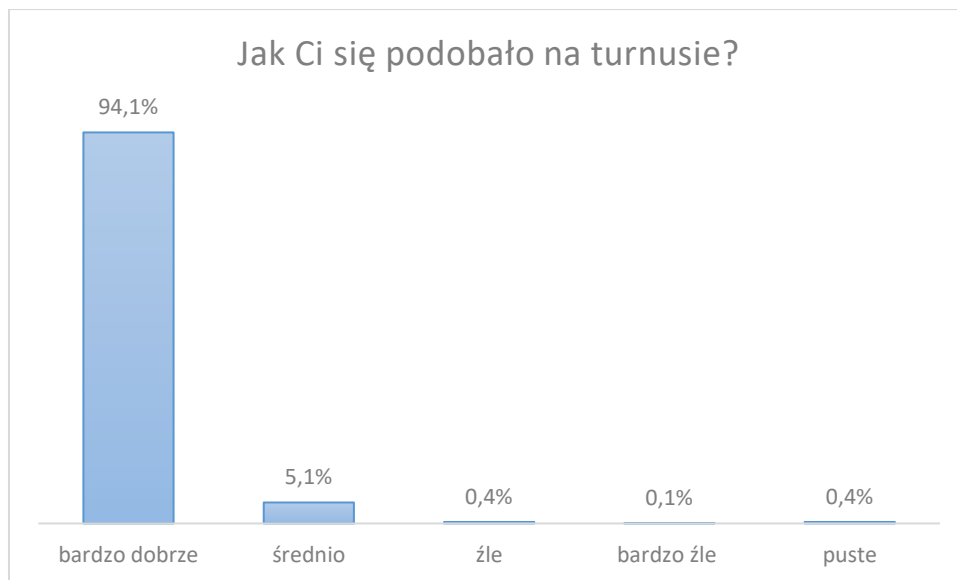
W latach 2017-2019 prowadzona była ewaluacja wewnętrzna Turnusów Uśmiechu z wykorzystaniem narzędzi ewaluacyjnych wypracowanych przy okazji przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej turnusów w latach 2006-2016. Poniższa analiza ma na celu przedstawienie wyników tej ewaluacji wraz z płynącymi z niej wnioskami i rekomendacjami, a także analizę użyteczności i trafności wykorzystywanych narzędzi ewaluacyjnych.

Na potrzeby niniejszego opracowania przeanalizowano następujące bazy danych z ankiet:

- Baza ankiet ewaluacyjnych od uczestników i uczestniczek (n-1960)
- Baza ankiet ewaluacyjnych od kadry (n-340)
- Baza ankiet ewaluacyjnych od rodziców/opiekunów (n-151)

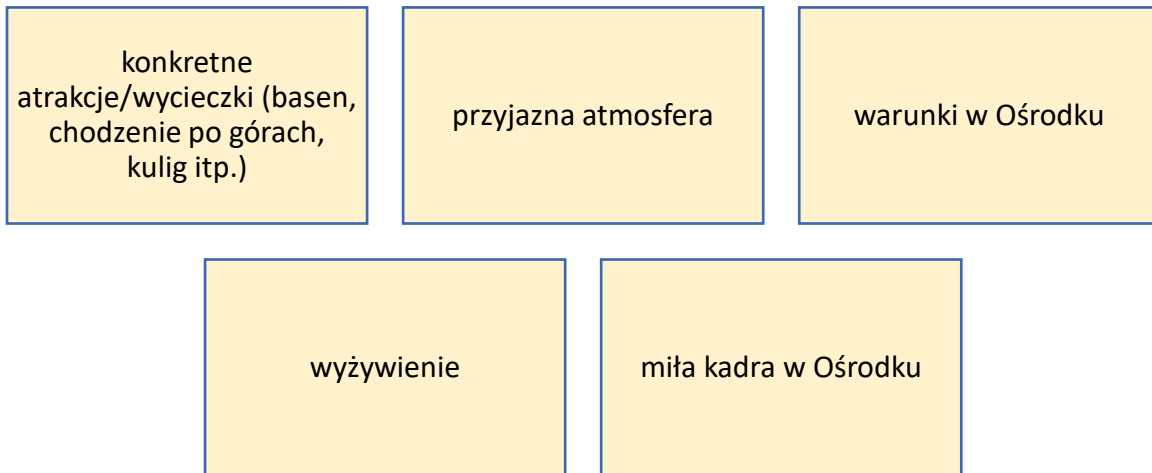
1.2. WYNIKI EWALUACJI- UCZESTNICY

Uczestnicy turnusów zostali zapytani, jak im się podobało na turnusie. Zdecydowana większość (ponad 94%) stwierdziła, że bardzo się podobało. Odpowiedzi niższe niż bardzo dobra pojawiały się incydentalnie. Szczegółowy rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia wykres poniżej:

Wykres 5 Jak Ci się podobało na turnusie?- odpowiedzi uczestników

Dzieci zostały poproszone o wskazanie, co podobało im się najbardziej. Wskazywano na następujące kategorie:

W pojedynczych ankietach pojawiały się też bardziej rozbudowane uzasadnienia, czego przykładem są poniższe cytaty:

Mi się podobało, że wyjeżdżaliśmy na różne wycieczki , były miłe panie, piękne pokoje. Pięknie było i super.

Na turnusie uśmiechu podobało mi się wszystko ale najbardziej w teatrze lalek i w ośrodku, tutaj pokoje były bardzo fajne i kulig

Najbardziej na turnusie uśmiechu podobało mi się wszystko ale, taką rzeczą która najbardziej mi się podobało jak byliśmy na basenie.

to, że każdy był uśmiechnięty, panie były dla nas bardzo miłe, zorganizowano dużo fajnych wycieczek i dyskotek, każdy był dla siebie miły

Odpowiedzi na pytanie o to, co się uczestnikom najbardziej podobało pokrywa się z odpowiedzią na pytanie dotyczące tego, co najbardziej zapamiętają.

Dzieci wskazały także, co na turnusie podobało im się najmniej. Wśród odpowiedzi pojawiały się wycieczki po górach, basen (zwłaszcza, jeśli ktoś nie mógł się kąpać), cisza nocna i ograniczony dostęp do telefonów komórkowych i Internetu. Zdarzało się też, że słabsze punkty turnusu nie miały nic wspólnego ze sposobem organizacji turnusu czy warunkami w Ośrodku, ale związane były z sytuacją danej osoby, osobistymi preferencjami lub jej relacjami z innymi. Widać to w poniższych cytatach:

Nie lubię czekać w grupie bo jest dla mnie za głośno, siedzieć w jadalni i czekać na mamę, wchodzić do muzeów gdzie jest ciasno i głośno i dodatkowo nie rozumiem co pani mówi. Nie lubię bo mam AUTYZM.

Nie podobało mi się ,że nie mogliśmy chodzić po pokojach po 22, że panie zabierały telefony na noc i zajęcia, że nie mieliśmy telewizorów w pokojach.

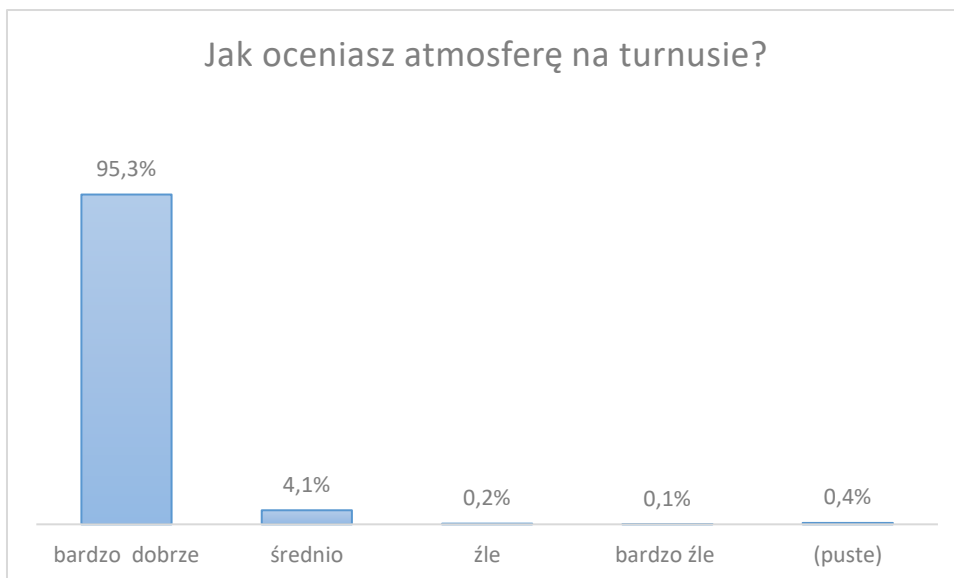
Najbardziej nie podobało mi się to, że musiałem jeść to co podano na stolik i nie pomagała mi moja upartość; na szczęście jedzenie było pyszne.

Zdecydowana większość uczestników (ponad 95%) bardzo wysoko ocenia Ośrodek w Wiśle. Tutaj podobnie jak w przypadku poprzedniego pytania oceny inne niż bardzo wysoka pojawiały się incydentalnie. Szczegółowy rozkład odpowiedzi na to pytanie pokazuje wykres poniżej:

Wykres 6 Jak Ci się podobał Ośrodek?- odpowiedzi uczestników

Podobnie wysoko oceniona została atmosfera na turnusie. Jak widać na poniższym wykresie/ jako bardzo dobrą oceniło ją ponad 95% ankietowanych:

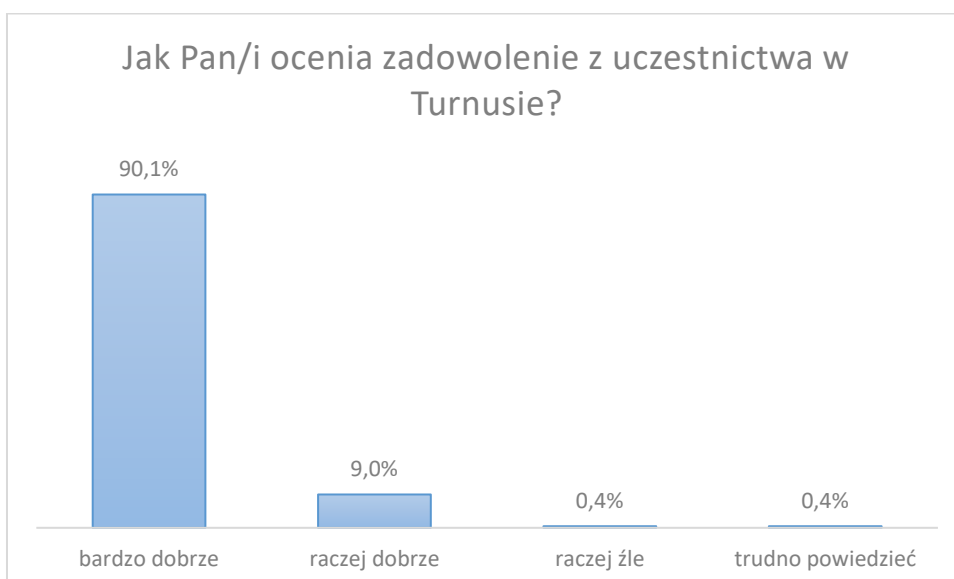

Wykres 7 Jak oceniasz atmosferę na turnusie?- odpowiedzi uczestników

Podsumowując, uczestnicy bardzo wysoko oceniają turnus we wszystkich analizowanych wymiarach, a oceny niższe niż najwyższa zdarzają się incydentalnie. Konstrukcja ankiety nie pozwala na przeprowadzenie bardziej złożonej analizy dotyczącej efektów czy wpływu turnusu na funkcjonowanie dzieci.

1.3. WYNIKI EWALUACJI- KADRA

Kadra bardzo wysoko ocenia swoje zadowolenie z uczestnictwa w Turnusie- aż 90% określa je jako bardzo wysokie, a kolejne 9 jako wysokie/dobre. Szczegółowy rozkład odpowiedzi na to pytanie pokazuje wykres poniżej:

Wykres 8 Jak Pan/i ocenia zadowolenie z uczestnictwa w Turnusie?- ocena kadry

W uzasadnieniu wysokich ocen wskazywano na dwa główne obszary:

- związane bezpośrednio z dziećmi i celami turnusu (żółte pola)
- związane bezpośrednio z organizacją, warunkami w ośrodku i kadrami (niebieskie pola)

Szczegółowe kategorie uzasadnienia wysokiej oceny przedstawia grafika poniżej:

warunki w Ośrodku	współpraca z pracownikami Ośrodka/zaangażowanie kadry	bardzo dobre wyżywienie
możliwość lepszego poznania dzieci/siebie nawzajem	dużo ciekawych atrakcji	bardzo dobra, profesjonalna organizacja
zadowolenie dzieci	przyjazna atmosfera/życzliwość	realizacja założonych celów rehabilitacyjnych i edukacyjnych

Kategorie pojawiały się w uzasadnieniach łącznie, dlatego nie jest możliwe ich uszeregowanie od najczęściej do najrzadziej pojawiających się. Widać to w poniższych cytatach:

Bardzo dobra atmosfera. Warunki mieszkaniowe wzorowe. Wspaniale wyposażone sale edukacyjne, pyszne domowe jedzenie, kadra – super.

Mnóstwo ciekawych i pouczających wycieczek, fachowe podejście Pani kierownik Ireny, ciepła i rodzinna atmosfera, opieka pielęgniarki Pani Romy, bardzo dobre jedzenie, schludny zadbane ośrodek (dostosowany do osób niepełnosprawnych).

Bo dzieci są zadowolone. Na ich twarzach codziennie widać było uśmiech, a on jest najważniejszy.

Zrealizowany został program Turnusu (pierwsza pomoc). Wychowankowie brali udział w licznych zajęciach (rehabilitacja, dogoterapia, grotta solna, basen) oraz w wycieczkach do atrakcyjnych miejsc (teatr, Chlebowa Chata, Centrum Edukacji Ekologicznej) i wiele innych. Komfortowe warunki zakwaterowania oraz doskonałe wyżywienie.

Oceny niższe niż bardzo dobra pojawiały się incydentalnie. W ich uzasadnieniu wskazywano na problemy z dziećmi (sytuacje konfliktowe, trudności z utrzymaniem dyscypliny), niezwiązane z samą organizacją turnusu, kadrą ośrodka i warunkami w nim panującymi. W pojedynczych wypowiedziach pojawiały się sygnały o zbyt słabym łączu internetowym i niedostosowaniu ośrodka do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, co w opinii ankietowanych wpływa na kwestie związane z bezpieczeństwem (warto tu jednak wyjaśnić, że budynek jest częściowo dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami- dwie łazienki, podjazd do budynku dla wózków, jednakże konstrukcja budynku nie pozwala na jego pełne dostosowanie), niedostosowanej diecie lub nieodpowiednim rozplanowaniu zajęć.

Dieta niedostosowana do potrzeb dzieci. Dużo słodczy, mało owoców i warzyw.

Gdyby nie problemy z dziećmi nie miałabym żadnych zastrzeżeń.

Ponieważ miałam niebezpieczną sytuację z dzieckiem(jest niezabezpieczone przejście ze schodów na parapet nad grotą solną), dziecko bez problemu tam przeszło i omal nie spadło na schody).

Minusy: zbyt wiele atrakcji w I tygodniu, w II tygodniu natomiast mało intensywnie; sala komputerowa (komputery w tragicznym stanie)

Plusy: kuchnia, obsługa, czystość, jakość obiektu i pokoi, sala sensoryczna.

Osoby z kadry zostały także poproszone o wskazanie mocnych i słabych stron turnusów. Zbiorcze podsumowanie odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela poniżej:

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja (dobra, profesjonalna) ➤ Ośrodek (warunki, wyposażenie) ➤ Wyżywienie ➤ Zaangażowanie kadry (otwartość, profesjonalizm) ➤ Atrakcje (ilość, jakość) ➤ Wycieczki (zróżnicowane, ciekawe) ➤ Możliwość lepszego poznania dzieci ➤ Możliwość budowania relacji (z dziećmi, z zespołem) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak boiska/placu zabaw/odgrodzonego terenu, na którym dzieci mogłyby biegać/bawić się ➤ Słabe łącze internetowe ➤ Słaby sprzęt komputerowy ➤ Problemy związane z dziećmi (problemy zdrowotne, problemy z dyscypliną, zróżnicowanie wiekowe dzieci) ➤ Niedostosowanie budynku i terenu wokół do potrzeb dzieci z

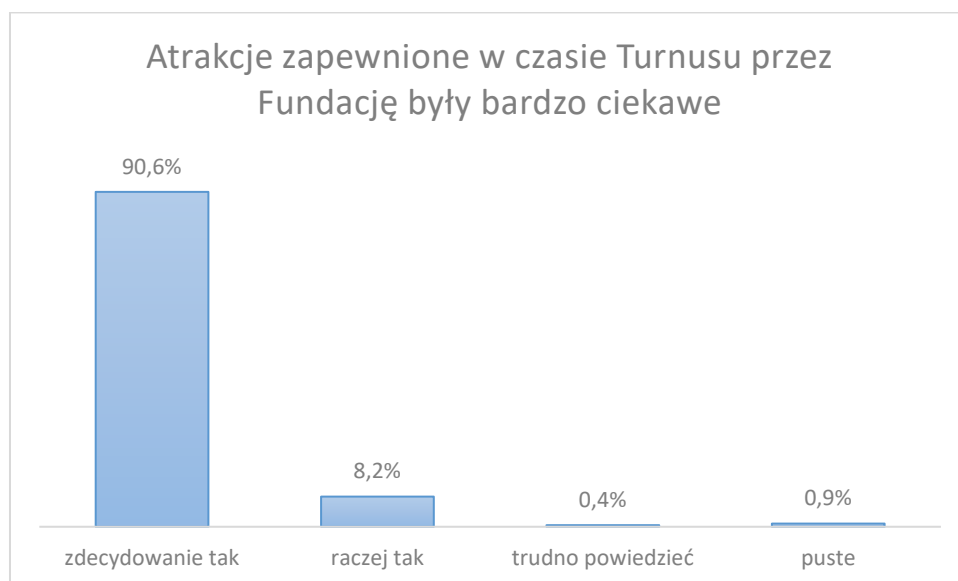
<ul style="list-style-type: none"> Możliwość realizacji założonych celów edukacyjnych i rehabilitacyjnych/terapeutycznych 	<ul style="list-style-type: none"> niepełnosprawnością, w tym brak windy Mało warzyw w posiłkach Konieczność zachowania ciszy w godzinach pracy Fundacji
--	---

Warto jednak wyraźnie podkreślić, że negatywne oceny i wskazania słabych stron pojawiały się incydentalnie i nie można na ich podstawie wysunąć szerszych wniosków, a Fundacja pojawiające się w ankietach sugestie dotyczące zmian (np. zmiana w zakresie diety) wprowadza w miarę możliwości na bieżąco

W ankiecie zapytano także o ocenę współpracy z kadrami i organizację turnusów. Oceny te, nie licząc incydentalnych, statystycznie nieistotnych ocen dobrych były wyłącznie bardzo dobre.

OCENA ZAJĘĆ/ATRAKCJI OFEROWANYCH W CZASIE TURNUSÓW

Zdecydowana większość kadry atrakcje oferowane w czasie turnusów ocenia jako bardzo ciekawe (90,2%). Oceny inne niż najwyższa pojawiały się incydentalnie. Pokazuje to wykres poniżej:

Wykres 9 Atrakcje zapewnione w czasie Turnusu przez Fundację były bardzo ciekawe- ocena kadry

Respondenci zostali też poproszeni o wskazanie zajęć/atrakcji najbardziej i najmniej ciekawych. Zdecydowana większość uznała, że odpowiedź na pytanie o najmniej ciekawą atrakcję nie jest możliwa- wszystkie bowiem były ciekawe. W przypadku zajęć/atrakcji najciekawszych trudno jest zaś o pełną analizę- jest ona bowiem zależna od programu poszczególnych turnusów. Poniżej w tabeli przedstawione zostały jednak powtarzające się wskazania dotyczące oceny atrakcji/zajęć:

Zajęcia/atrakcje uznane za najmniej ciekawe:

- Większość nie wskazała takich zajęć
- W pojedynczych wskazaniach: basen (dostępny na co dzień), muzeum Adama Małysza.

Zajęcia/atrakcje uznane za najciekawsze:

- wskazywano na wiele różnych zajęć/atrakcji, w zależności od oferty i od pory roku
- najczęstsze wskazania na zajęcia na basenie, Chatę Chlebową, Leśny Park Niespodzianek, kulig, Twin Pigs – park rozrywki

ZMIANY W KOLEJNYCH EDYCJACH

Kadra uczestnicząca w turnusach została w ankiecie zapytana o pożądane zmiany w sposobie organizacji turnusów i jego organizacji. W większości przypadków nie pojawiły się wskazania potrzeby zmian. Podkreślano, że wszystko jest dobrze zorganizowane, a program jest atrakcyjny i dopasowany do potrzeb dzieci.

Wśród pojedynczych sugerowanych zmian związanych z organizacją kolejnych edycji turnusów wskazywano:

- Większe dopasowanie posiłków do potrzeb małych dzieci;
- Większa elastyczność w godzinach posiłków/zmiany w organizacji posiłków (płatki/ketchup/dżem na każdym stole);
- Więcej wycieczek w góry i wyjazdów w okolice;
- Dodatkowy wyjazd na basen, halę sportową;
- Zainstalowanie klimatyzacji (stołówka, sala SI);
- Więcej kadry (po stronie placówki przyjeżdżającej na turnus, ale też po stronie ośrodka-rehabilitacji).

Wśród pojedynczych sugerowanych zmian związanych z programem kolejnych edycji turnusu wskazywano:

- Więcej wycieczek w góry, nie tylko po trasie asfaltowej;
- Więcej różnych atrakcji (bez wskazania konkretnych pomysłów);
- Spotkania z ciekawymi ludźmi z regionu.

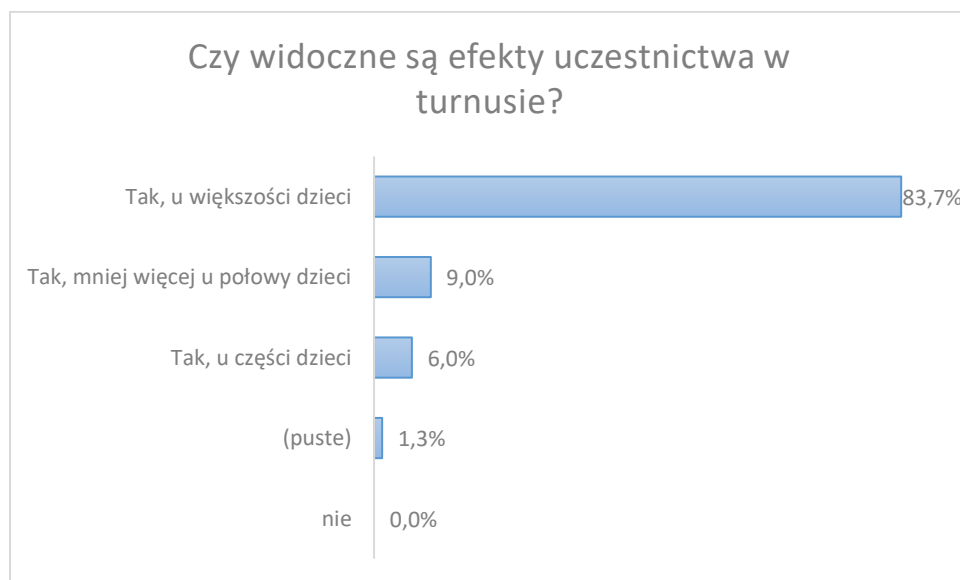
Zdecydowana większość respondentów podkreślała, że turnusy nie wymagają zmian- ani w zakresie organizacji, ani programu. Pokazują to poniższe cytaty:

Profesjonalizm pracowników Fundacji ING Dzieciom stanowi dla mnie gwarancję bardzo wysokiego poziomu organizacyjno-programowego Turnusów.

Turnusy Uśmiechu są dostosowane do potrzeb uczestników, gdyż iż na etapie tworzenia projektu nauczyciele realizujący projekt biorą pod uwagę sytuację wychowawczą i ekonomiczną swoich uczniów. To, co dobre należy kontynuować.

EFEKTY TURNUSÓW- PERSPEKTYWA KADRY

Analiza danych z ewaluacji wewnętrznej pozwala na określenie, jakie efekty turnusów są widoczne wśród uczestników bezpośrednio po zakończeniu turnusu. Zdecydowana większość ankietowanej kadry, niezależnie od typu turnusu identyfikuje takie efekty u większości uczestników. Pokazuje to wykres poniżej:

Wykres 10 Czy widoczne są efekty uczestnictwa w turnusie?- ocena kadry

Najczęściej wskazywane w ankietach efekty można podzielić na następujące kategorie:

Zróznicowanie efektów pokazują dobrze następujące cytaty:

Dzieci mogły oderwać się od życia codziennego, które dla większości z nich nie jest łatwe. Bardzo często uśmiechały się. Podczas zajęć rozwijały swoje zainteresowania, wzbogacały wiedzę. Uczyły się samodzielności, niektóre z dzieci miały możliwość zaistnienia wśród rówieśników dopiero tutaj. Jestem pewna, że każdemu wzmocniła się samoocena. Doświadczyły „luksusu” - na co dzień żyją w bardzo surowych warunkach (niektóre nie mają łazienki w domu). Wzmocniły się relacje z rówieśnikami oraz z wychowawcą. Myślę, że o efektach będę mogła powiedzieć podczas codziennej pracy w świetlicy – to co wydarzyło się w Wiśle będzie procentować.

Dzieci chętniej podejmują spacer, w domu zazwyczaj nie wychodzą. Rozbudzają ciekawość poznawczą. Opowiadają rodzicom o przebytych wycieczkach, są pełne wrażeń. Chcą tu wrócić. Mniej boją się wyzwania.

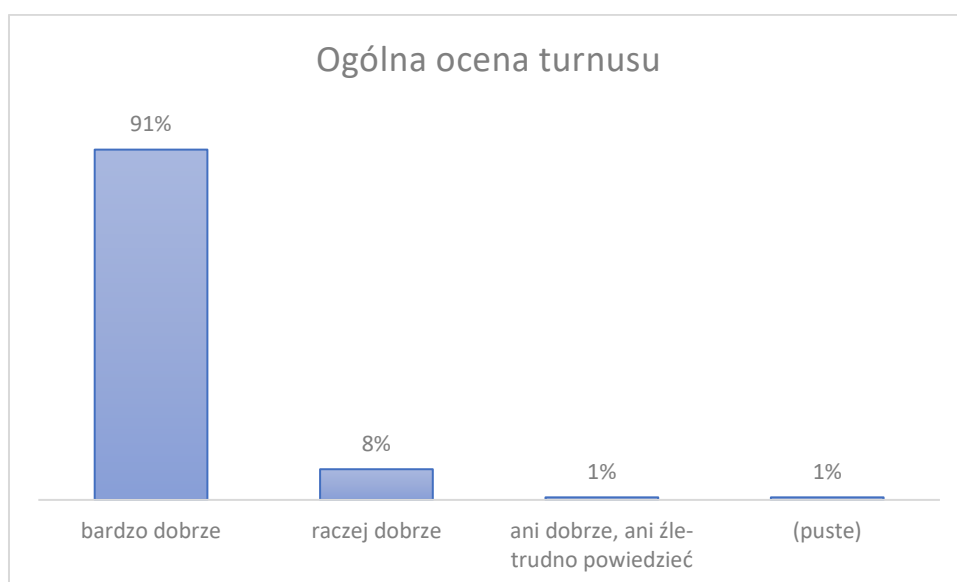
Dwukrotnie zdobyły szczyt a mówiły, że nie dadzą rady. Nabrały pewności siebie i wiary, że są w stanie dużo zrobić. Pewnie przeniosą chęć do spacerów do swoich domów i będą namawiać rodziców na wspólne wyjście do lasu, parku nad morze.

Wspaniała socjalizacja, integracja grupy, uczenie się przez przeżywanie; bezpośrednie poznanie przyrody, ćwiczenie samodzielności; dzielenie się emocjami, okazywanie uczuć; współpraca; najwspanialszym efektem był szczery uśmiech i zadowolenie naszych milusińskich.

Na podstawie przeprowadzonej analizy nie jest możliwe wskazanie, jaka jest siła tych efektów- które występują najczęściej. Warto także podkreślić, że obecna formuła ewaluacji nie pozwala na identyfikację rezultatów długoterminowych i ocenę trwałości wpływu turnusów na funkcjonowanie dzieci.

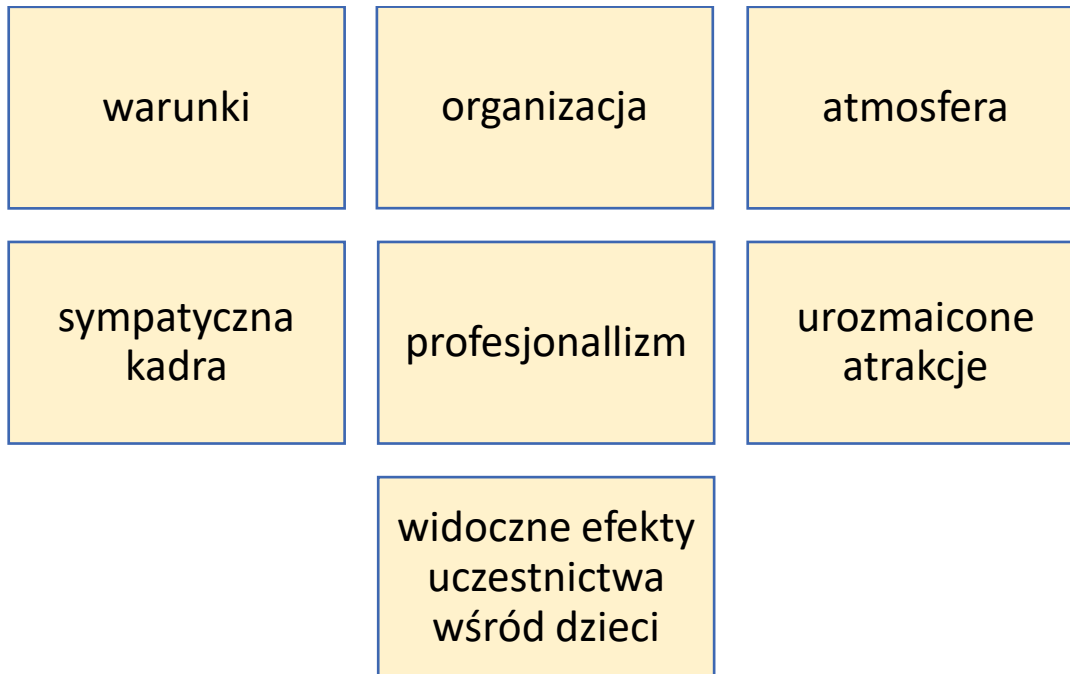
1.4. WYNIKI EWALUACJI- RODZICE I OPIEKUNOWIE

Rodzice i opiekunowie, podobnie jak dwie opisane wyżej grupy zadowolone z uczestnictwa w turnusie oceniają bardzo wysoko, co pokazuje poniższy wykres:

Wykres 11 Ogólna ocena zadowolenia z turnusu- rodzice/opiekunowie

Wskazywane uzasadnienia można podzielić na następujące kategorie:

Zwracano także uwagę na fakt, że turnus był bezpłatny dzięki czemu wiele rodzin po raz pierwszy mogło sobie pozwolić na wyjazd, pobyt odbywał się w dobrych warunkach i sympatycznej atmosferze, a pobyt w Wiśle przyniósł z perspektywy dzieci konkretne korzyści. Widać to w poniższych cytatach:

Po raz pierwszy w historii jestem uczestnikiem turnusu, który jest całkowicie bezpłatny. Zważywszy na fakt, że sytuacja materialna rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym nie jest łatwa jest to bardzo pozytywny aspekt, tym bardziej, że "jakość" pobytu, atrakcje są dla mnie miłym zaskoczeniem.

Ośrodek dostosowany do potrzeb niepełnosprawnych. Obsługa 5+, zajęcia z dziećmi 5+, pan rehabilitant 5+, organizacja kadry 5+, czystość 5+, wycieczki 5+.

Turnus polepszył rozwój społeczny dziecka, lepsza komunikacja i mowa, bardzo dobre warunki mieszkaniowe, wspaniałe jedzenie, wspaniałe wycieczki i zabawy integracyjne.

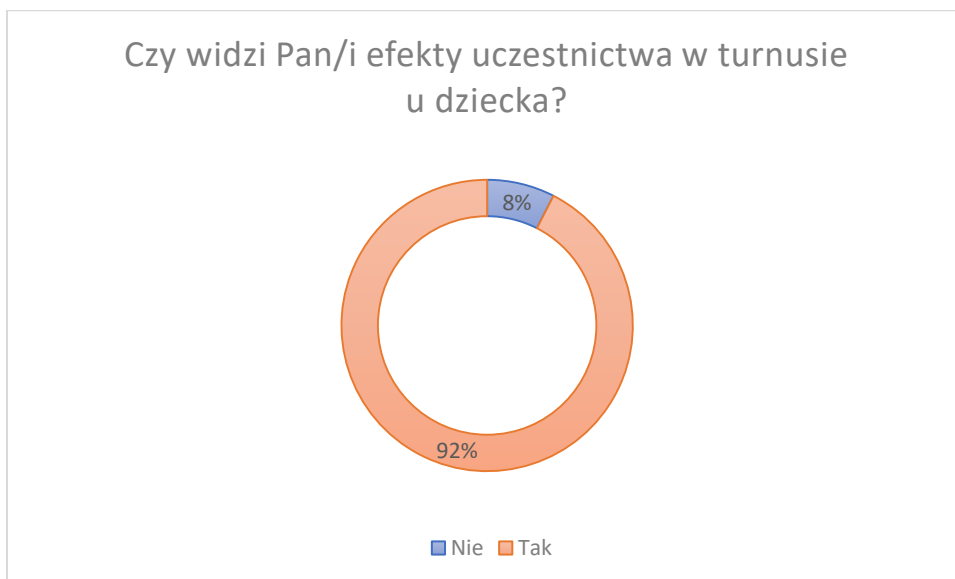
Rodzice i opiekunowie zostali także poproszeni o wskazanie mocnych i słabych stron turnusu. Mocne strony pokrywają się z uzasadnieniem wysokich ocen i koncentrują się wokół wysokiej jakości zapewnionych atrakcji, dobrych warunków w samym ośrodku i zadowolenia dzieci. Wśród słabych

stron wymieniano przede wszystkim brak placu zabaw/przestrzeni przed ośrodkiem, a także brak windy i podjazdów, co stanowi barierę dla osób z problemami w poruszaniu się. Pojawiały się też głosy dotyczące nieefektywnego sposobu rozplanowania zajęć. Szczegółowe kategorie odpowiedzi na pytanie o mocne i słabe strony przedstawia tabela poniżej:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wycieczki i inne atrakcje ➤ Warunki w Ośrodku (w tym wyżywienie) ➤ Zadowolenie dzieci ➤ Rehabilitacja ➤ Organizacja 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak placu zabaw ➤ Brak windy i podjazdów ➤ Sposób rozplanowania zajęć (za mało godzin rehabilitacji indywidualnej, za mało zajęć po południu)

EFEKTY UCZESTNICTWA- PERSPEKTYWA RODZICÓW/OPIEKUNÓW

Ponad 90% badanych rodziców/opiekunów widzi efekty uczestnictwa dzieci w turnusie. Pokazuje to wykres poniżej:

Wykres 12 Czy widzi Pan/i efekty uczestnictwa w turnusie u dziecka?- ocena rodziców/opiekunów

W uzasadnieniu wskazywano przede wszystkim na wzrost umiejętności społecznych (większa otwartość, uspołecznienie), ale także intrapersonalnych (wyciszenie, umiejętność odnajdywania się w nowych sytuacjach). Kategorie, które pojawiały się w uzasadnieniu pokazuje grafika poniżej:

Warto podkreślić, że z racji na moment przeprowadzania badania (bezpośrednio po zakończeniu turnusu) nie pozwala na ocenę długoterminowych efektów, a jedynie pokazuje te widoczne już w czasie uczestnictwa w turnusie.

5. WNIOSKI I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE TURNUSÓW UŚMIECHU

Przeprowadzona analiza pokazała, że zrealizowane w latach 2017-2019 Turnusy Uśmiechu są oceniane bardzo wysoko we wszystkich badanych kategoriach: ogólne zadowolenie z uczestnictwa, organizacja i warunki na miejscu, oferowane atrakcje. Wskazywane minusy były związane z osobistymi preferencjami uczestników/kadry/rodziców lub dotyczyły takich rozwiązań, które nie są możliwe do wprowadzenia w prosty sposób lub ich wprowadzenie jest w ogóle niemożliwe (plac zabaw/boisko przed ośrodkiem, winda itd.).

Podobnie jak w przypadku prowadzonej w 2017 roku ewaluacji zewnętrznej także teraz badanie pokazało, że wielkim atutem turnusów jest pracująca w Ośrodku kadra. W ewaluacji podkreślano nie tylko jej profesjonalizm, ale także zaangażowanie i wkład w kreowanie przyjaznej i otwartej atmosfery.

Turnusy przynoszą wymierne efekty - pokazują to wyniki ewaluacji zarówno kadry, jak i rodziców i opiekunów. Efekty te odnoszą się do sposobu funkcjonowania dziecka w grupie, ale też mają wymiar

indywidualny/związany z rozwojem osobistym. Formuła prowadzonej ewaluacji nie pozwala na analizę trwałości efektów w czasie i faktyczny wpływ turnusów na zmiany w funkcjonowaniu dziecka.

Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy nie jest możliwe sformułowanie rekomendacji. Można postawić tezę, że rekomendacje płynące z danych ewaluacyjnych, które były możliwe do wprowadzenia zostały już wprowadzone. Obecna formuła ewaluacji nie pozwala na formułowanie pogłębionych rekomendacji związanych ze skutecznością, trafnością i efektywnością prowadzonych działań.

Przeprowadzona analiza pokazała także, że w Programie wdrożone zostały zmiany wynikające z rekomendacji sformułowanych w raporcie z ewaluacji zewnętrznej. Wśród nich warto wskazać:

- Utrzymanie Turnusów Uśmiechu w takiej formule merytorycznej i organizacyjnej, w jakiej funkcjonują do tej pory - wyniki przeprowadzonej analizy pokazały, że turnusy są niezmiennie oceniane bardzo wysoko zarówno pod kątem organizacji, współpracy z kadrą Ośrodka, a także oferowanego wsparcia.
- Wyraźne określenie kryteriów rekrutacji - wprowadzone zmiany w zakresie kryteriów rekrutacji (konkursy) pozwoliły na utrzymanie wysokiej jakości turnusów, ale także pozwoliły na zmianę zasięgu programu na ogólnopolską.
- Promowanie dobrych praktyk - dane o dobrych praktykach zbierane są na bieżąco (studium przypadku). Planowane jest także opracowanie podręcznika zbierającego modelowe rozwiązania dla poszczególnych typów turnusów ze wskazaniem konkretnych kroków, jak taki turnus zaplanować i przeprowadzić.

Jednocześnie drobne zmiany organizacyjne wynikające zarówno z ewaluacji zewnętrznej, jak i danych analizowanych w ramach niniejszego raportu są przez Fundację w miarę możliwości wprowadzane na bieżąco (zainstalowanie klimatyzacji na stołówce oraz na dwóch salach, urozmaicenie diety itp.).

6. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Wykres 1 Podział turnusów ze względu na typ (n=66).....	3
Wykres 2 Turnusy w podziale na formę prawną placówki (n=66)	4
Wykres 3 Podział placówek ze względu na rodzaj (n=66).....	4
Wykres 4 Uczestnicy turnusów 2017-2019 - podział ze względu na płeć	6
Wykres 5 Jak Ci się podobało na turnusie? - odpowiedzi uczestników.....	7
Wykres 6 Jak Ci się podobał Ośrodek?- odpowiedzi uczestników	9
Wykres 7 Jak oceniasz atmosferę na turnusie? - odpowiedzi uczestników	10
Wykres 8 Jak Pan/I ocenia zadowolenie z uczestnictwa w Turnusie? - ocena kadry	10
Wykres 9 Atrakcje zapewnione w czasie Turnusu przez Fundację były bardzo ciekawe- ocena kadry	13
Wykres 10 Czy widoczne są efekty uczestnictwa w turnusie? - ocena kadry	15
Wykres 11 Ogólna ocena zadowolenia z turnusu- rodzice/opiekunowie	17
Wykres 12 Czy widzi Pan/I efekty uczestnictwa w turnusie u dziecka?- ocena rodziców/opiekunów	19